

 <https://doi.org/10.30563/turklad.1436174>

İntihal / Plagiarism

This article was checked by

programında bu makale taranmıştır

Makale Bilgisi / Article information

Makale Türü / Article types : Araştırma Makalesi / Research article
Geliş Tarihi / Received date : 13.02.2024
Kabul Tarihi / Accepted date : 29.05.2024
Yayın Tarihi / Date published : 20.06.2024

Atıf / Citation

Oba, E. (2024). Kazakçada Dayı Kavramı Üzerine. *Uluslararası Türk Lehçe Araştırmaları Dergisi / International Journal of Turkic Dialects (TÜRKİAD)*. 8. Cilt, 1. Sayı, 95-100.

KAZAKÇADA DAYI KAVRAMI ÜZERİNE

On the concept of maternal uncle in Kazakh

EMİN OBA¹

Öz

Kuzey-Batı (Kıpçak) grubu, çağdaş Türk lehçelerinden biri olan Kazakça, söz varlığı açısından oldukça zengindir. Söz varlığını genel olarak Türkçe kökenli sözcükler oluşturmakla beraber farklı dillerden (Arapça, Farsça, Moğolca, Rusça gibi) alıntılanmış sözcükler de vardır. Bu çalışmada, Kazakçada akrabalık terimleri arasında yer alan ancak daha çok diyalektlerde kendine yer bulmuş sözcükler değerlendirilecektir. Kısacası, Kazakçada dayı kavramını karşılayan sözcükler üzerinde durulacaktır. Bu sözcükler; tağa - tağay, tayeke, dayı, nağası. Çalışmada bu sözcüklerin Kazakçaya nasıl geçtiği, kullanım alanları, diyalektlerdeki görünüşleri, sözcüklerin kökeni, tarihî Türk lehçelerindeki ve çağdaş Türk lehçelerindeki şekilleri hakkında bilgi verilecektir. Ayrıca yukarıda belirttiğimiz sözcüklerin dışında, Kazakçada dayı anlamına gelen başka sözcüklerle ilgili de kısa bilgi verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Kazakça, Söz Varlığı, Dayı, Akrabalık Adları

Abstract

Kazakh, one of the modern Turkic dialects of the North-Western (Kipchak) group, is very rich in terms of vocabulary. Although the majority of the vocabulary consists of words which are Turkic origin, there are also words borrowed from different languages (such as Arabic, Persian, Mongolian, Russian). In this study, words that are among the kinship terms in Kazakh but mostly find their place in dialects will be evaluated. In short, we will focus on the words that correspond to the concept of maternal uncle in Kazakh. These words; tağa - tağay, tayeke, dayı, nağası. In the study, information will be given about how these words came into Kazakh, their usage areas, their appearance in dialects, the origin of the words, their forms in historical Turkic dialects and modern Turkic dialects. In addition to the words mentioned above, brief information will be given about other words that mean maternal uncle in Kazakh.

Keywords: Kazakh, Vocabulary, Maternal Uncle, Kinship Names

¹ Dr., International Taraz Innovative Institute. Taraz/KAZAKİSTAN. El-mek: eminoba@hotmail.com.

 ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5299-8023>.

1. Giriş

Akrabalık, kan bağı veya evlilik yoluyla oluşan birlikteliğin adıdır. İnsanın yakın çevresinde bulunan kişilere ad vermesi, onları adlandırması sonucunda oluşmuş bir gereksinimdir. Bundan dolayı, dilin söz varlığı içerisinde önemli bir yere sahip olan sözcükler arasında akrabalık adları da yer almaktadır. Aksan, dilin temel söz varlığını açıklarken, akrabalık adlarını da bu temel sözcükler içerisine dâhil etmektedir. Ona göre; “insanın organları başta olmak üzere onun en temel gereksinimlerini karşılayan yemek, içmek, uyumak, gitmek, gelmek, almak, vermek... gibi kavramlar, ona en yakın kişileri gösteren akrabalık adları, sayılar, insanın maddi ve manevi kültürüne giren çeşitli kavramlar temel söz varlığı içerisine girmektedir” (Aksan, 2004: 26).

Kazakça, zengin bir söz varlığına sahiptir. Söz varlığını genel olarak Türkçe kökenli sözcükler oluşturmaktadır ancak farklı dillerden de (Arapça, Farsça, Moğolca, Rusça gibi) sözcükler Kazakçanın söz varlığında yer almaktadır. Bu alıntı sözcükler çeşitli yollarla (savaş, din, ticaret, coğrafi konum gibi) Kazakçanın söz varlığına dâhil olmuştur. Bu çalışmada, Kazakçada dayı kavramını karşılayan sözcükler ele alınmıştır. Bu sözcüklerin bazıları Türkçe kökenli, bazıları ise farklı dillerden alıntılanmıştır. Çalışmada görüleceği üzere Kazakçada genel kullanımda dayı kavramını karşılayan sözcük, Moğolcadan alıntılanmış *nağası* sözcüğüdür. Türkçe kökenli sözcüklere ise, genel kullanımda rastlanmayıp sözlüklerde ve diyaleklerde rastlanılmaktadır.

2. Kazakçada Dayı Kavramı

Bu bölümde, Kazakçanın söz varlığında dayı kavramını karşılayan sözcükler ele alınmıştır. Bu sözcüklerin kökeni, tarihi ve çağdaş Türk lehçelerindeki görünüşleri, Kazakçadaki kullanım alanları hakkında geniş bilgi verilmiştir.

tağay : “annenin erkek kardeşi, dayı” (Koç, 2003: 510; Smagulov, 2013: 230), *tağa* “anne tarafından akrabalar, dayı” (Aytbayulı, 2007: 614). *Jiyenniñ aytkan sözderi tağasına unadı*. “Yeğenin söylediği sözler, dayısının hoşuna gitti”. *Osı küni tağa degen söz kalıp koyıp, onıñ ornuna ädebi tilde nağası degen söz koldanılıp jür*. “Bugünlerde tağa (dayı) denilen sözcük unutulup onun yerine edebî dilde nağası (dayı) denilen sözcük kullanılmaktadır”. *Onıñ tağası yerteñ jüredi*. “Onun dayısı yarın gidecek” (Iskakov XIII, 2011: 600; Kaliyev, 2015: 637).

Sözcük tarihî Türk lehçelerinde, Eski Uygurcadan itibaren görülür; *tağay* “annenin erkek kardeşi, dayı”: *uladı ka kadaş yegen tağay* “tüm aile ve akrabalar, yeğenler, dayılar” (Clauson, 1972: 474; Wilkens, 2021: 660; Caferoğlu, 1968: 219). DLT’de *tağay* “dayı” (Kaçalın, 2019: 433; Akkoyunlu-Ercilasun, 2014: 847), ML’de *tağay* “dayı” (Battal, 1934: 67), Kıpçakça eserlerden CC’de *tağay* “dayı” (Grønbech, 1942: 232), Çağatayca eserlerden ŞT’de *tağay* “dayı”, LÇT’de *tağa* “dayı” (Ölmez, 1996: 451; Şeyh Süleymân Efendi, 1298: 101). Çağdaş Türk lehçelerinde; Kırgızca *tağa* “dayı” (Yudahin II, 1998: 697), Yeni Uygurca *tağa* “dayı” (Necip, 2016: 483), Özbekçe *tâğa, tâğayı* “dayı” (Li, 1999: 133). *Opıt Slovaryya Tyurkskih Nareçiy*’de *tağay* “дядя, со стороны матери // dayı, anne tarafı” (Radloff III, 1905: 795). Sözcük, Moğolcaya da alıntılanmıştır; ME’de *tağayı* “дядя по матери // anne tarafından akraba, dayı” (Poppe, 1938: 407).

Bugün sözcük, Kazakçada daha çok sözlüklerde ve diyaleklerde (Jambıl, Çimkent) görülmektedir (Aytbayulı, 2007: 614). Konuşma dilinde yerini başka bir sözcüğe (nağası) bırakmıştır. Sözcüğün kökeni ile ilgili genel görüş, Türkçe kökenli bir sözcük olmasıdır. Eski Türkçeden itibaren Türkçenin tüm tarihî dönemlerinde ve bugünkü çağdaş lehçelerin bazılarında *tağa/tağay* şeklinde görülmektedir. Ayrıca Türkçeden Fars ve Evenki dillerine de alıntılanmıştır (TMEN III, 1176). Ayrıca bkz. (Clauson, 1972: 474; Räsänen, 1969: 454; Sevortyan III, 1980: 127; Li, 1999: 132).

Tağay sözcüğüne ek olarak, Kazakçada *tayeke* “annenin erkek kardeşi, dayı” sözcüğü de vardır. Bu sözcük; *tay*² “anne tarafından akrabalar, dayı” ve *eke* “ağabey; baba” sözcüklerinin birleşiminden oluşmuştur. Sözcük, Kazakçanın güney diyalektlerinde (Jambıl - Merke) görülmektedir. *Tayekeñ kelin kıttı goy* “Dayının gelini sert ya” (Aytbayulı, 2007: 615). Kırgızcada da *tayeke* “anne tarafından akrabalık” (Yudahin II, 1998: 717).

dayı : “annenin erkek kardeşi, dayı” (Aytbayulı, 2007: 209; Iskakov IV, 2011: 443). *Meniñ dayım Karakalpak kıy* “Benim dayım Karakalpak ya”. *Bala bolsa da dayı yekeniñdi bilip jarmasıp jatır da*. “O, çocuk olmasına rağmen dayı olduğunu bilerek sana takılıyor”. *Çardjovda turatın meniñ dayım bar edi*. “Çarcov’da yaşayan benim bir dayım var idi”. *Mamaduçin mağan dayı bolıp keledi*. “Mamaduçin benim dayım olur” (Kaliyev, 2015: 180).

Sözcük, Türkçenin tarihî lehçelerinde; Memlük - Kıpçak sahasında yazılmış eserlerden BM’de *tay* “dayı”, Kİ’de *tayı* “dayı” şeklindedir (Zajackowski, 1958: 49; Caferoğlu, 1931: 100). Eski Anadolu Türkçesi sahası eserlerinden Dede Korkut Kitabı’nda *dayı*, *ıayı* “annenin erkek kardeşi, dayı; ... *Dayım Aruz Taş Oğuz begleri ile gelsün’ demiş; Hemîşe Kazanıp başına bunlar gelsün, ıayısı Aruzı aña kırsun*” (Özkan, 2014: 160; 485). Tarama Sözlüğü’nde *dayı*, *tayı* “dayı; *Acep değildir, er dayıya çeker, derler, meşhur meseldir; Mezbure Hüsnîye tarafından tayısı Hüseyin Çelebi vekâleten tasdik idüp...*” (TS III, 1484; TS V, 3782). Çağdaş Türk lehçelerinde; Karakalpakça *dayı* “anne tarafından akrabalık, dayı; *dayı şeşe* = büyükanne, anneanne ” (Baskakov, 1963: 157), Türkmence *dayı* “dayı; dayı (kendinden yaşlı erkeklerle seslenmede kullanılır)” (Tekin vd., 1995: 139), Azerice *dayı* “dayı”, Hakasça *tayı* “dayı” (Li, 1999: 132). *Opıt Slovarya Tyurkskih Nareçiy*’de *dayı* “дядя, по матери // dayı anne tarafından akraba” (Radloff III, 1905: 1620).

Dayı sözcüğü, Türkçenin tarihî lehçelerinde görülen *tağay* sözcüğünün Batı Türkçesindeki karşılığıdır. Sözcük, daha çok Eski Anadolu Türkçesi ve bugünkü Oğuz grubu çağdaş Türk lehçelerinde görülmektedir. Kazakça ve Karakalpakça gibi çağdaş lehçelere Türkmence üzerinden geçmiştir. Hatta sözcük, Kazakçada daha çok diyalektlerde görülmektedir. Özellikle de güney diyalektlerinde (Çimkent; Xojeyli, Törtkul, Amuderya ilçeleri) görülmektedir (Kaliyev, 2015: 180; Aytbayulı, 2007: 209).

nağası : “anne tarafından akrabalık”, *nağası ağa* “annenin erkek kardeşi, dayı”, *nağası ata* “annenin babası, dede”, *nağası apa* “annenin kendinden büyük kız kardeşleri”, *nağası äje*, *nağası şeşe* “annenin annesi, nine”, *nağası kırandas* “annenin yaşça kendisinden küçük kız kardeşleri”, *nağası ini* “annenin yaşça kendisinden küçük erkek kardeşleri”, *nağası jurt* “anne tarafı, annenin doğduğu, büyüdüğü aileye verilen ad”, *nağasılık* “akrabalık (anne tarafı). *Gülsim nağası ağasının bölek otavı bar eken, sonda otırıptı*. “Gülsüm, dayısının ayrı bir otağı varmış, orada oturmuş”. *Bakıtı janğan nağası ağası akşasın alayın dep poçtağa barsa, pasportsız akşa bermeydi*. “Talihi yüzüne gülen dayısı, parasını almak üzere postahaneye gitmiş ama kimliksiz para vermemişler” (Iskakov XI, 2011: 449; Buralkulı, 2008: 402; Koç, 2003: 395).

Nağası sözcüğü, Kazakçada dayı anlamında kullanılan en yaygın sözcüktür. Sözcük, bugün edebî metinlerde, günlük hayatta ve birçok alanda kullanılmaktadır. Moğolca *nağacı* “родственники по матери; дядя // anne tarafından akrabalar; dayı” sözcüğünden alıntılanmıştır. Sözcük, *nağa* “отец матери // annenin babası + -çu şeklindedir (Sanjeyev, 2016: 183). Sözcük Moğolcada; Orta Moğolca Gizli Tarih’te *nağacu* “oheim mütterlicherseits // dayı” şeklinde geçer (Haenisch, 1939: 112). Edebî Moğolcada, *nağacı* “maternal uncle; relatives on mater’s side // dayı; anne tarafından akrabalar” şeklinde geçer (Lessing, 1960: 556). Çağdaş Moğolcada; Kalmukça *nağ²tsv* “verwandter mütterlicherseits // anne tarafından akrabalar” (Ramstedt, 1935: 270), Buryatça *nağashay* “брат матери, дядя // annenin erkek kardeşi, dayı”,

² Orta Türkçe *tağay* (DLT) < *tāy* “anne tarafından akraba” (Gülensoy, 2007: 268). Kırgızcada *tay* “anne tarafından akrabalık; *tay ene* = anneanne” (Yudahin II, 1998: 717). Ayrıca, Houtsma’da *tai* “oheim mütterlicherseits // dayı, annenin erkek kardeşi” (Houtsma, 1894: 83), BM’de *tay* “oncle maternel // dayı, annenin erkek kardeşi” (Zajackowski, 1958: 49).

nagsa “отец матери // annenin babası”, *nagsa aḡay* “брат матери, дядя // annenin erkek kardeşi, dayı” (Çeremisov, 1951: 333), Dagurca *nagci*, *nagco* “anne tarafından akrabalar, dayı” (Martin, 1961: 195). Türkçenin tarihî lehçelerinde; Çağatayca sözlüklerden DTO’de *nağacı* “oncle maternel // dayı” (Pavet de Courteille, 1870: 508), LÇT’de *nağacı* “dayı” (Şeyh Süleymân Efendi, 1298: 282). Çağdaş Türk lehçelerinde; Karakalpakça *nağası* “anne tarafından akrabalar” (Baskakov, 1958: 473), Nogayca *nağaş* “anne tarafından akrabalık, dayı” (Baskakov, 1963: 232).

Yukarıda belirttiğimiz sözcüklerin dışında; Kazakçada dayı anlamında kullanılan birkaç sözcük daha vardır. Ancak bu sözcüklerde dayı anlamı, sözcüklerin ikincil anlamlarında karşımıza çıkmaktadır ve bu sözcükler genellikle diyalektlerde görülmektedir. Bunlardan ilki, Rusçadan alıntılanan *däde*³ / *täte* “yaşı büyük akrabalara kullanılan bir hitap, amca, dayı” sözcüğüdür. Sözcük bugün Kazakçanın güney diyalektlerinde (Jambıl, Lugovoy ilçesi) görülmektedir (Aytbayulı, 2007: 631). Diğer sözcük de Moğolcadan alıntılanan; *aga*, *ağay*⁴ “amca, dayı” (yaşı büyükler için kullanılan bir hitap), *nemere ağay* “amca; dayı; yaşça büyük kuzen” sözcüğüdür (Iskakov I, 2011: 58; 60; Li, 1999: 126).

3. Sonuç

Kazakçanın söz varlığında dayı kavramını karşılayan birden fazla sözcük vardır. Bu sözcükler bugün Kazakçanın sözlüklerinde, diyalektlerinde, konuşma dilinde kullanılmaktadır. Ayrıca sözcüklerin bazıları Türkçe kökenli (*tağa/tağay*, *dayı* gibi) olup bazıları da başka dillerden (Moğolca *nağası* gibi) alıntılanmıştır. Bugün Kazakçada günlük hayatta dayı kavramı için kullanılan sözcük, Moğolcadan alıntılanan *nağası* sözcüğüdür. Bu durum şunu göstermektedir; Kazakça, Türkçe kökenli sözcükler açısından ne kadar zengin olsa da Moğolcanın etkisi hissedilebilir niteliktedir. Bu etki Kazakçanın söz varlığında çok sayıda Moğolca alıntı sözcüğün varlığıyla kendini belli ettirmektedir.

Kazakçada kullanılan Türkçe kökenli olan *tağa/tağay*, *dayı*, *tayeke* gibi sözcükler, sadece diyalektlerde ve sözlüklerde görülmektedir. Günlük hayatta bu sözcükler yaygın olarak kullanılmamaktadır. Bu sözcükler daha çok Kazakçanın güney diyalektlerinde görülmektedir. Güney diyalektlerinde görülme sebebi; bölgenin Türkmence, Özbekçe, Karakalpakça gibi çağdaş Türk lehçelerinin tesirinde kalmış olması ve bölgede Kırgız, Özbek, Karakalpak gibi halkların da Kazaklar arasında yaşamasıdır.

Kaynaklar

Akkoyunlu Z., Ercilasun Ahmet B. (2014). *Kâşgarlı Mahmud, Divânu Lugâti't-Türk (Giriş-Metin-Çeviri-Notlar-Dizin)*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Aksan, D. (2004). *Türkçenin Sözvarlığı*. Ankara: Engin Yayınları.

Aytbayulı, Ö., vd. (2007). *Diyalektolojyalık Sözdik*. Almatı: Arıs Baspası.

Baskakov, N. (1958). *Karakalpakça-Ruşşa Sözlük*. Moskva.

Baskakov, N. (1963). *Nogaysko-Russkiy Slovar'*. Moskva.

Battal, A. (1934). *İbni-Mühennâ Lugati*. İstanbul: İstanbul Devlet Matbaası.

Buralkıulı, M. (2008). *Kazak Tilinin Tüsindirme Sözdigi*. Almatı.

Kİ = Caferoğlu, A. (1931). *Abû Hayyân Kitâb al-İdrâk li-lisân al-Atrâk*. İstanbul: Evkaf Matbaası.

³ Rusçada дядя “dayı, amca” anlamında kullanılmaktadır. Sözcük, *däde, däd şekillerine çevrilmiştir. Ayrıntılı bilgi için bkz. (Vasmer I, 1986: 561).

⁴ Moğolcada; *āka* “ağabey, büyük erkek kardeş” (Sanjeyev, 2015: 51), *aḡa* “ağa, ağabey, büyük erkek kardeş” (Lessing, 1960: 59).

- Caferoğlu, A. (1968). *Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü*. İstanbul: Edebiyat Fakültesi Basımevi.
- Clauson, Sir G. (1972). *An Etymological Dictionary of Pre-thirteenth Century Turkish*. Oxford: Clarendon Press.
- Çeremisov, K. M. (1951). *Buryatsko-Russkiy Slovar'*. Moskva.
- TMEN = Doerfer, G. (1963-1975). *Türkische und mongolische Elemente im Neupersischen Band I-IV*. Wiesbaden: Franz Steiner Verlag GMBH.
- Doerfer, G. (1980-1981). *Temel Sözcükler ve Altay Dilleri Sorunu*. Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten, s. 1-16.
- Eren, H. (1999). *Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü*. Ankara: Bizim Büro.
- CC = Grønbech, K. (1942). *Komanisches Wörterbuch. Türkischer Wortindex zu Codex Cumanicus*. Kopenhagen.
- Gülensoy, T. (2007). *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü I-II*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Haenisch, E. (1939). *Wörterbuch zu Monghol un nuica tobca'an (Yüanch'ao psi-hi) geheime Geschichte der Mogolen*. Leipzig.
- Houtsma, M. Th. (1894). *Ein Türkisch-Arabisches Glossar*. Leiden: E. J. Brill.
- Iskakov, A. (2011). *Kazak Edebi Tiliniñ Sözdigi 15 cilt*. Almatı.
- DLT = Kaçalın, M. (2019). *Mahmûd el-Kâşgarî, Dîvânu Lugâti't-Turk* (Yayına Hazırlayan: Mehmet Ölmez). İstanbul: Kabalcı Yayınları.
- Kaliyev, G., O. Nakısbekov, Ş. Sarıbayev, A. Uderbayev. (2005). *Kazak Tiliniñ Aymaktık Sözdigi*. Almatı: Arıs Baspası.
- Koç, K., Ayabek Bayniyazov, Vehbi Başkan. (2003). *Kazak Türkçesi Türkiye Türkçesi Sözlüğü*. Ankara: Akçağ Yayıncılık.
- Lessing, Ferdinand D. (1960). *Mongolian-English Dictionary*. Berkeley and Los Angeles: University of California Press.
- Li, Yong-Söng. (1999). *Türk Dillerinde Akrabalık Adları*. İstanbul: Simurg Yayınları.
- Martin, S. E. (1961). *Dagur Mongolian (Grammar, Texts and Lecture)*. Bloomington.
- Necip, E. N. (2016). *Uygurca Türkçe Sözlük*. Şanghai.
- Oba, E. (2020). *Kazakçanın Tarihi Türk Lehçelerine Göre Söz Varlığı*. IQ Kültür-Sanat.
- ŞT = Ölmez, Z. (1996). *Ebulgazi Bahadır Han Şecere-i Terākime (Türkmenlerin Soykütüğü)*. Ankara: Simurg Yayınları.
- Özkan, E. (2014). *Dede Korkut Kitabı'nın Tarihi ve Etimolojik Sözlüğü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- DTO = Pavet de Corturteille, M. (1870). *Dictionnaire Turk-Oriental*. Paris.
- ME = Poppe, N. N. (1938). *Mongolskiy slovar', Mukaddimat al-adab I-II*. Moskva.
- Radloff, W. (1893-1911). *Versuch eines Wörterbuches der Türk-Dialecte I-IV*. Sanktpeterburg.
- Ramstedt, G. J. (1935). *Kalmückisches Wörterbuch*. Helsinki: Suomalais-Ugrilainen Seura.

Räsänen, M. (1969). *Versuch eines etymologischen Wörterbuchs der Türkisprachen*. Helsinki: Suomalais-Ugrilainen Seura.

Sanjeyev, G. D., M. N. Orlovskaya, Z. V. Şevernina. (2015-2018). *Etimologičeskiy Slovar' Mongolskiĥ Yazıkov I-III*. Moskva.

Sevortyan, Yervand V. (1974-2003). *Etimologičeskiy Slovar' Tyurkskih Yazıkov*. Moskva.

Smagulov, A. (2013). *Kazak Esimderi (Entsiklopediyalık Anıktamalık)*. Almatı: Atamura.

LÇT = Şeyh Süleymān Efendi. (1298). *Lugat-i Çağatay ve Türki-yi Osmani*.

TS = XII. Yüzyıldan Beri Türkiye Türkçesiyle Yazılmış Kitaplardan Toplanan Tanıklarıyla Tarama Sözlüğü. (1995-1996). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Tekin, T. (1960). "Amca" ve "Teyze" Kelimeleri Hakkında. Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten, s. 283 - 294.

Tekin, T., Mehmet Ölmez, Emine Ceylan, Zuhul Ölmez, Süer Eker. (1995). *Türkmence-Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi: 18.

Vasmer, M. (1986-1987). *Etimologičeskiy Slovar' Russkogo Yazıka I-IV*. Moskva: Progress.

Wilkens, J. (2021). *Handwörterbuch des Altuigurischen, Altuigurisch - Deutsch - Türkisch (Eski Uygurcanın El Sözlüğü, Eski Uygurca - Almanca - Türkçe)*. Göttingen: Universitätsverlag Göttingen.

Yudahin, K. K. (1998). *Kırgız Sözlüğü*, (Çev. Abdullah Taymas). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

BM = Zająckowski, A. (1958). *Bulğat al-Muštāq fi luğat at-Turkwa-l-Qifzāk*. Warszawa.

Etik, Beyan ve Açıklamalar

1. Etik Kurul izni ile ilgili;

Bu çalışmanın yazar/yazarları, Etik Kurul İznine gerek olmadığını beyan etmektedir.

Bu çalışmanın yazar/yazarları, ... Üniversitesi ..... Etik Kurulu'nun tarih ..... sayı ..... ve karar..... ile etik kurul izin belgesi almış olduklarını beyan etmektedir.

2. Bu çalışmanın yazar/yazarları, araştırma ve yayın etiği ilkelerine uyduklarını kabul etmektedir.

3. Bu çalışmanın yazar/yazarları kullanmış oldukları resim, şekil, fotoğraf ve benzeri belgelerin kullanımında tüm sorumlulukları kabul etmektedir.

4. Bu çalışmanın benzerlik raporu bulunmaktadır.